

Jaarverslag 2017

AMBITION
IS THE PATH
TO SUCCESS.
PERSISTENCE
IS THE VEHICLE
YOU ARRIVE
IN

VOORWOORD

De uitspraak hiernaast van Bill Bradley is van toepassing op alle organisaties die werken in Liberia maar vraagt in ons geval, omdat we in een verafgelegen regio werken, nog wel om een aanvulling:

The motor of this vehicle runs on a mix of patience, stamina and the ability to improvise.

Ofwel, de motor loopt op een mengsel van geduld en het vermogen om te incasseren en te improviseren. We rijden al zeven jaar op dit mengsel en inderdaad soms sputtert de motor of valt ie stil. Maar geholpen door onze lokale staf krijgen we hem steeds weer aan de praat en kunnen we ons pad vervolgen.

Het afgelopen jaar kende zoals gebruikelijk afwisselend succes en tegenslag. In het vorig jaarverslag maakten we al melding van grote druk op de lokale organisatie om alle projecten goed te managen. Gedurende het jaar kwam er nog meer druk op de organisatie te staan door een onverwacht tekort aan trainers. Een forse tegenvaller. Wij hebben dat tekort op kunnen vangen door te improviseren.

De andere grote uitdaging, industriële cassaveverwerking tot producten met toegevoegde waarde, kende een veelbelovend begin. Na een lange en grondige voorbereiding kon in september de pilotfase worden gestart. De resultaten zijn het verdienstelijk werk van ons lokale team dat wij verderop graag aan u voorstellen.

In dit verslag leest u per project de vooruitgang en uitdagingen, alsmede onze plannen voor 2018. Die blijven ambitieus maar zijn wel gebaseerd op het vertrouwen dat een gewijzigde aanpak de druk van de organisatie zal verminderen doordat we de verantwoordelijkheid voor een aantal projecten geleidelijk gaan delegeren aan lokale gemeenschappen en ondernemers. En daarmee komt ruimte voor focus!

In 2018 blijft die focus gericht op de organisatie van kennisoverdracht van agrarische praktijken, daarbij inbegrepen de realisatie van een lang gekoesterde wens: het bouwen van een agrarisch trainingscenter. Op een centrale plaats verrijst straks het agrarisch kennis- en expertisecentrum voor de gehele regio.

Namens het bestuur van Stepping Stone Liberia,
Guus van Heereveld, voorzitter.

RESULTATEN 2017: STATUS VAN ORGANISATIE EN PROJECTEN

Organisatie

Het aantal projecten is in 2017 flink gegroeid. In dezelfde periode moesten we door vervellende omstandigheden afscheid nemen van een aantal trainers. Hierdoor kwam onze organisatie flink onder druk. Want gekwalificeerde trainers liggen niet voor het oprapen. Dit geldt niet alleen voor trainers. In het algemeen zijn goed opgeleide mensen namelijk heel erg schaars in Liberia. Velen ontvluchtten het land namelijk tijdens de langdurige burgeroorlog, of later tijdens de Ebola-crisis. Kortom, een organisatie bouwen in Liberia, zeker op het platteland, is een gigantische uitdaging.

Gelukkig beschikken we over een inventieve, praktisch ingestelde, country manager. Diah Mongrue Kahn kan bogen op creativiteit, initiatief, durf, doorzettingsvermogen en ondernemerschap. Najaar 2017 is hij met een voorstel gekomen om, geheel in de geest van SSL,

geleidelijk en waar mogelijk taken en projecten over te dragen aan lokale bevolking. En voor het allerbelangrijkste project, overdracht van agrarische kennis, heeft hij contact gelegd met de landbouwschool in Buchanan.

Afgesproken is dat we in 2018 een plan presenteren voor intensieve samenwerking waarbij docenten een landbouwprogramma gaan maken dat is afgestemd op kennis, behoeften en mogelijkheden van de boeren in onze regio. De uitvoering van dat programma wordt grotendeels door studenten gedaan waarbij docenten zorgen voor begeleiding. De monitoring en eindverantwoordelijkheid blijft in handen van SSL.

Daarnaast zijn contacten geïntensiveerd met ZOA. Deze Nederlandse Stichting beschikt over jarenlange ervaring en veel deskundigheid op gebied van agrarische ontwikkeling. Zij zijn niet actief in onze regio maar toonden zich graag bereid kennis en ervaring met ons te delen.

Kortom, de genoemde samenwerkingsverbanden helpen onze doelen te verwezenlijken: training door professionele partners. Het overdragen van projecten/ verantwoordelijkheden is weliswaar nog niet gerealiseerd maar al wel zijn er afspraken gemaakt met lokale leiders van verschillende communities. Dat vraagt tijd en gaan we gefaseerd uitvoeren; over timing, aanvullende trainingen en voorzieningen zijn gesprekken gaande.

Demonstratievelden

Charles, de lokaal verantwoordelijke landbouwkundige is erin geslaagd de proeftuinen uit te breiden met twee hectaren. Die extra ruimte gaan we gebruiken voor het testen van nieuwe landbouwpraktijken en de teelt van nieuwe gewassen zoals pinda's, mais, pigeon beans, koolsoorten en soja.

Kippenhouderij

Dit speciale project voor kinderen met een verstandelijke handicap leek vlot te verlopen. De aanmaak van stenen en levering van ander bouw materiaal was goed georganiseerd en het gebouw stond er snel. Alleen de afwerking liet te wensen over doordat de aannemer een groot deel van het cement voor eigen gebruik had ingezet. En toen de schade eenmaal hersteld was bleek de levering van kuikens en training van medewerkers een probleem. De leverancier had uit angst voor mogelijke rellen naar aanleiding van de verkiezingen, tijdelijk alle activiteiten stil gelegd. Intussen is hij teruggekeerd en is dit mooie project, gesponsord door de Stichting Bisschop Bekkers, inmiddels van start gegaan.

Kennishutten

Zoals eerder gemeld zijn in alle 18 dorpen de trainingen voortgezet maar, door beperkte trainerscapaciteit, met een lagere frequentie. Hierdoor duurt het in sommige dorpen wat langer totdat het gehele programma is afgerond. Het oponthoud hebben we beperkt weten te houden door trainingen (deels) te centraliseren. Intussen profiteren al ruim 300 boeren van grotere oogsten en meer inkomsten.

Timmerwerkplaats

De bouw van dit project is op tijd gereed gekomen en kan nu worden ingericht met de machines die de Stichting Gered Gereedschap ter beschikking heeft gesteld. Alleen nog even een generator zien te regelen (en financieren) want elektriciteit is niet beschikbaar. Voor dit project was al vanaf het begin voorzien in overdracht aan een lokale ondernemer die exploitatie en onderhoud voor zijn rekening neemt en jongeren op gaat leiden tot timmerman.

Verwerking cassave

De investering om boeren te trainen in het verhogen van productiviteit van cassave begint zijn vruchten af te werpen. De oogst is aanzienlijk toegenomen en het aanbod aan wortels groeit. Dat hadden we voorzien en vandaar dat we al in 2016 begonnen zijn met een studie naar de mogelijkheden om lokaal cassave te verwerken tot fufu en gari. Fufu is een geliefde cassavebrei en gari bestaat uit droge cassavekorrels. Beide vormen, naast rijst, het populaire hoofdbestanddeel van een Liberiaanse maaltijd.

Lokale verwerking van cassavewortels biedt vele voordelen:

- ▶ voorkomen van bederf, langere houdbaarheid;
- ▶ hogere opbrengst door toegevoegde waarde;
- ▶ lagere transportkosten;
- ▶ werkgelegenheid: er moet getransporteerd en geschild worden, gesneden, gewassen, gemalen, gefermenteerd, geperst, gezeefd, gedroogd en verpakt!
- ▶ wat uiteindelijk resulteert in extra inkomsten voor de boeren.

In de studie zijn we geweldig geholpen door de firma Dadtco in Dordrecht. Dit bedrijf beschikt over heel veel expertise op gebied van cassaveverwerking in Afrika. Gezamenlijk hebben we machinefabrikanten bezocht, machines

geselecteerd, testen uitgevoerd en uiteindelijk een exploitatie- en investeringsplan opgesteld. Mede op basis van grondig marktonderzoek.

We waren er helemaal klaar voor maar twijfelden of we de logistieke uitdaging aan zouden kunnen. Hoe krijgen we in een afgelegen gebied dagelijks de juiste hoeveelheid cassave aangeleverd, in de juiste kwaliteit en op het juiste tijdstip? Kunnen we daarover met honderden kleine boeren sluitende afspraken maken? Najaar 2017 hebben we besloten om met eenvoudige lokale machines en een zeer beperkt investeringsbudget een test op te zetten nadat de leverancier voor training had gezorgd.

En van die test hebben we ontzettend veel geleerd: grootschalig produceren (let op, dit is voor Europese normen nog altijd heel kleinschalig!) is voorlopig niet haalbaar in logistieke termen. Bovendien is grootschaligheid kwetsbaar bij onverwachte technische storingen. Dus kiezen we voor meerdere zeer kleinschalige verwerkingseenheden waarbij de verantwoordelijkheid voor de productie wordt overgelaten aan de lokale gemeenschap. De eerste groep wordt in 2018 getraind en de resultaten zullen maatgevend zijn in het faciliteren van meerdere productiefaciliteiten.

CONCLUSIE

Het jaar 2017 was voor sommige projecten 'even pas op de plaats'. Er zijn belangrijke stappen gezet tot een betere en efficiëntere organisatie van projecten. Met name op het gebied van organisatie van kennisoverdracht zijn vorderingen gemaakt.

De kroon op ons werk was de geslaagde test voor verwerking van cassave. De verwachte toegevoegde waarde daarvan is een veelbelovende bron van extra inkomen voor de boeren.

En vormt een stimulans voor toekomstige telers en verwerkers van cassave. Deze aanpak bevordert werkgelegenheid voor jongeren en vrouwen waarmee ongewenste migratie van het platteland naar de stad wordt ingeperkt.

ONZE PLANNEN VOOR 2018

Voor 2018 hebben we ook weer een aantal uitdagende plannen gemaakt:

Geleidelijk overdracht van projecten aan lokale gemeenschappen.

Centraal in dit proces van overdracht/ empowerment staat de samenwerking met de landbouwschool in Buchanan welke ook kennis van kleinschalige veeteelt in zal brengen (varkens, geiten). Diversificatie past in de Liberiaanse cultuur van risico's spreiden.

Investeren in kennis van verwerking van cassave

De verwerking van cassave tot producten met toegevoegde waarde i.c. fufu en gari heeft vele en grote voordelen. Voor efficiënte en hygiënische productie gaan we investeren in aanvullende bouwkundige voorzieningen en putten boren voor schoon water.

Een trainingscentrum realiseren

Met steun van Wilde Ganzen bouwen we op het terrein van de proefvelden een trainingscentrum. Naast praktische scholing op de demonstratievelden, komt daarmee ruimte beschikbaar voor het organiseren van workshops. Op het centrum wordt tevens voorzien in huisvesting van stagiaires, stagebegeleiders en workshopleiders.

Samengevat

Het overdragen van agrarische kennis, lokale verwerking van oogsten tot producten met toegevoegde waarde en versterking van ketenontwikkeling, blijven centraal in onze missie. We geloven dat landbouw en het verwerken van landbouwproducten nog vele ongebruikte mogelijkheden biedt voor voedselzekerheid, inkomen en werkgelegenheid.

'Investing in the agricultural sectors is key to eradicating poverty, hunger and malnutrition, particularly in rural areas where most of the world's poorest live. Investments need to simultaneously

1. increase small-scale farmers' productivity and income;
2. diversify farmers' income through value chain development; and
3. create more and better jobs for the rural poor.'

Bron: Food and Agriculture Organization of the United Nations

En dan hebben we nog een uitdagend project

Niet in Liberia maar hier in Nederland. Het Pierson College in 's-Hertogenbosch, al jaren een van onze grootste en fanatiekste sponsors, heeft plannen om leerlingen uit de bovenbouw te laten oefenen met organisatie en management. Dit willen ze doen door een eigen bestuur in het leven te roepen dat de organisatie en promotie van activiteiten voor SSL

helemaal zelfstandig gaat uitvoeren. De leerlingen kunnen zo (al vroeg) ervaring opdoen met de ontwikkeling van vaardigheden die later zeker van pas gaan komen, zoals samenwerken, overleggen, leiden, plannen, organiseren, delegeren, motiveren, enzovoort.

Bij de keuze van de bestemming van de opbrengst van de sponsoracties gaat de voorkeur uit naar investeringen in onderwijs. Daarvoor zal SSL samen met de school en partijen in Liberia een onderzoek initiëren om te inventariseren wat voor soort onderwijs, voor welke doelgroep, het meest effectief is. Onderwijs zonder vooruitzicht op vervolgonderwijs, werkgelegenheid en zonder aandacht voor de maatschappelijke positie van bijvoorbeeld jonge, vroegtijdig zwangere, jonge meisjes, is niet duurzaam en effectief.

Kortom, voldoende uitdaging voor 2018

Dat Liberia een uitdagend land is was al bekend in 1953. Toen schreef de Amerikaan Earl Anderson in zijn boek 'This is Liberia' het volgende:

'Yet it seems clear that there is a real field for the bold and the resourceful. Liberia is welcoming (...) capital and skill. Those who accept the invitation will find many problems to be solved. Some of the going will be hard. Patience will be needed. There will be risks to be run, lessons to be learned the hard way. But the problems are intriguing, the possibilities tempting.'

Anno 2018, 65 jaar later, kunnen we dat bevestigen. Daarbij putten we inspiratie en motivatie uit de 'tempting possibilities', het faciliteren van kansen, mogelijkheden en perspectieven voor boerenfamilies in de binnenlanden van Liberia. En dat kunnen we doen dankzij het vertrouwen en geduld dat we krijgen van onze donoren, particulieren en fondsen.

Namens honderden boerenfamilies in Rivercess dank aan onze donoren, particulieren en fondsen, die ons vergezellen op de weg naar succes in het voertuig dat 'persistence' heet.

EVEN VOORSTELLEN: DE MENSEN DIE HET VERSCHIL MAKEN

Diah Mongrue Kahn initieert, leidt en monitort al onze projecten en geeft leiding aan het team. Tevens onderhoudt hij de contacten met partners met wie we samenwerken. Hij is ook degene die een voor SSL relevant netwerk bouwt en onderhoudt. Diah

is getrouwd met Sascha Harding, secretaris van ons bestuur. Hij werd geboren in Mah Diahpleu, in het noorden van Liberia waar hij onderwijs genoot van Nederlandse missionarissen, ontvluchtte begin jaren go de afschuwelijke burgeroorlog en week uit naar Ghana, keerde terug naar Liberia en moest opnieuw vluchten. Via omwegen kwam hij in 2000 naar Nederland, behaalde hier zijn HBO diploma Marketing Communicatie en besloot om met zijn partner te werken aan de wederopbouw van Liberia en richtte in 2011 Stepping Stone Liberia op. Geniet van de voortgang van de projecten en verblijft de helft van het jaar in Liberia. Een echte ondernemer met groot gevoel voor humor.

Charles B. Mongrue is de jongste broer van Diah en heeft 3 jaar geleden huis en haard in Nimba, de meest noordelijke provincie van Liberia, verlaten om aanleg en onderhoud van de proeftuinen te verzorgen. Hij is een rasechte landbouwer

en geniet van zijn werk en is actief als trainer. Hij woont naast de proeftuinen en beschikt over een 'motor van de zaak' om in naburige dorpen trainingen te verzorgen. Een boer in hart en nieren.

Tracey is onze vrouwelijke medewerkster en woont in de hoofdstad Monrovia. Zij verzorgt en beheert de financiën, en regelt alle administratieve documenten die nodig zijn om in Liberia als NGO te kunnen werken. Tracey regelt verder ook alle bankzaken en betalingen. Ze is zorgzaam en heel nauwkeurig!

Arthur V. Geh is sinds kort parttime in dienst van SSL en verzorgt de lokale boekhouding, registreert uitgaven per project en bewaakt de hiervoor gereserveerde budgetten. Arthur woont in Monrovia en heeft eerder ervaring opgedaan als administrateur bij in Liberia werkzame NGO's. Hij reist regelmatig naar ons werkgebied om de voortgang van onze projecten te monitoren. Een rustige en intelligente man.

Matthew is boer en afkomstig uit het district Timbo in de provincie Rivercess. Hij woont met zijn vrouw en vier kinderen in Wruah Town. Matthew geniet aanzien in de regio om zijn integriteit, visie en vaardigheid om te bemiddelen. Hij is de representant van honderden

boeren en heeft zich een betrokken, betrouwbare maar ook strijdbaar vertegenwoordiger van de lokale boeren getoond. Een man naar ons hart die de verbinding verzorgt tussen SSL en alle boeren in de streek.

Adolphus Scott is lokaal voorzitter van het bestuur van SSL in Liberia en adviseert onze organisatie vanuit die positie bij strategische vraagstukken. Momenteel is hij werkzaam voor Liberia Electricity Cooperation (LEC). Adolphus heeft veel kennis van ontwikkelingswerk en de lokale 'hulpmarkt', onder meer door zijn ervaring met Unicef. Die kennis en ervaring maken hem, samen met zijn netwerk van internationale NGO's, tot de ideale sparring partner voor onze country manager.

Stichting Stepping Stone Liberia
Commissaris van Rijkkevorselsingel 2
5224 CM 's-Hertogenbosch
06 14601284
info@steppingstoneliberia.org
NL44 RABO 0160 7316 58
RSIN nummer: 850207435

LIBERIA

RESULTATEN 2017: DE CIJFERS

Balans

Banksaldo betaalrekening 31-12-2017	23606,01
Banksaldo spaarrekening 31-12-2017	4171
Totaal balans activa	27777,01
Reserves uit donaties/giften tbv projecten	23606
Reservering tbv vervanging truck	4171
Totaal balans passiva	27777

Staat van baten en lasten

Baten

Banksaldo betaalrekening 31-12-2016	16947
Donaties particulieren	3543
Giften fondsen/scholen	61034
Uitkeringen	0
Saldo gezamenlijke acties	0
Saldo 1% club	259
Totaal baten	81783

Lasten

Projecten Liberia	-49686
Communicatiekosten tbv projecten	-384
Overige projecten	-1544
Terugbetaalde leningen	0
Subtotaal projectgerelateerde lasten	-51614
Kantoorkosten	-434
Bankkosten	-282
Declaraties vrijwilligers	-809
Promotiekosten	-313
Administratieve kst en lidmaatschappen	-225
Overige kosten	-25
Subtotaal lasten overhead	-2088
Totaal lasten	-53702

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten

95 % procent, € 61.034 is hoofdzakelijk afkomstig van fondsen. De bijdrage van acties op het Pierson College in 's-Hertogenbosch is substantieel.

Lasten

Het merendeel van de lasten komt voor rekening van lopende projecten zoals bouw timmerwerkplaats, kippen-farm, uitbreiding van demonstratievelden en personeelskosten t.b.v. overdracht agrarische kennis, de zogenaamde kennishutten.

Het bedrag van € 1.544 vermeld onder 'overige projecten' betreft de kosten van maalproeven in Nederland en Oostenrijk t.b.v. test verwerking cassavewortels tot fufu.

Declaratie vrijwilligers verwijst naar reiskosten bestuursleden welke vervolgens weer gedoneerd worden aan de Stichting.

Promotiekosten zijn gemaakt voor productie van folders en drukwerk.

